

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અમદાવાદ ખાતે ગુજરાત હાઈકોર્ટમાં

આર/ક્રિમિનલ મિસ. એપિલિકેશન (એફઆઈઆર/હુકમ રદ કરવા અને બાજુ પર

રાખવા માટે) નં. ૪૦૯૮/૨૦૧૫

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી જે.બી.પારડીવાલા

=====

૧	શું સ્થાનિક અખબારોના રીપોર્ટર્સને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી છે?	હા
૨	રીપોર્ટરને મોકલવામાં આવે કે નહીં?	હા
૩	શું ન્યાયમૂર્તિઓ ચુકાદાની આખરી નકલ જોવા માંગે છે?	ના
૪	શું આ કેસમાં ભારતીય બંધારણ અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલ કોઈ હુકમના અર્થઘટન અંગે કાયદાનો કોઈ નોંધપાત્ર પ્રશ્ન સમાયેલ છે?	ના

=====

દુજેશકુમાર હેમાજી ઉમટ....અરજદાર(ઓ)

વિરુદ્ધ

ગુજરાત રાજ્ય અને ૧....સામાવાળા(ઓ)

ઉપસ્થિતિ:

અરજદાર(ઓ) નં. ૧ તરફથી એડવોકેટ : શ્રી આશિષ એમ. ડગલી
સામાવાળા(ઓ) નં. ૨ તરફથી : ડીએસ દ્વારા નોટિસ બજવણી
સામાવાળા(ઓ) નં. ૧ તરફથી એડવોકેટ : શ્રી ડી.એમ. દેવનાની, એ.પી.પી.

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી જે.બી.પારડીવાલા

તારીખ : ૧૧/૦૧/૨૦૧૮

મૌખિક ચુકાદો

૧. ફોજદારી કાર્યરીતિ સંહિતા, ૧૯૭૩ ની કલમ ૪૮૨ હેઠળની આ અરજી દ્વારા, અરજદાર – મૂળ આરોપીએ ભ્રષ્ટાચાર નિવારણ અધિનિયમ, ૧૯૮૮ ની કલમ ૧૩(૨) સાથે વાંચતા કલમ ૧૩(૧)(ઈ) હેઠળના શિક્ષાપાત્ર ગુનાઓ માટે એ.સી.બી. પોલીસ સ્ટેશન, રાજકોટ શહેર, રાજકોટ ખાતે નોંધાયેલ સી.આર.-૧ નં. ૧૪/૨૦૧૪ વાળી એફ.આઈ.આર. રદ કરવા અરજ કરીને આ અદાલતની અંતર્ગત સત્તાઓનો ઉપયોગ કરવાની માંગ કરી છે.

૨. આ અરજીને જન્મ આપતી હકીકતોનો સારાંશ નીચે મુજબ છે:

૩. અરજદાર નાયબ ઈજનેર, વર્ગ-૨ તરીકે સેવા આપતા સરકારી સેવક છે. પ્રથમ તબક્કે, અરજદાર સામે રાજકોટ એ.સી.બી. પોલીસ સ્ટેશન સમક્ષ ભ્રષ્ટાચાર નિવારણ અધિનિયમ, ૧૯૮૮ ની કલમ ૧૩(૨) સાથે વાંચતા કલમ ૭, ૧૨, ૧૩(૧)(ડી) હેઠળના શિક્ષાપાત્ર ગુનાઓ માટે સી.આર.-૧ નં. ૩/૨૦૧૪ વાળી એફ.આઇ.આર. નોંધવામાં આવી હતી. આ એફ.આઇ.આર. તારીખ ૨૭ મે ૨૦૧૪ ના રોજ નોંધાઈ હતી. જ્યારે સદર અધિનિયમ, ૧૯૮૮ ની કલમ ૧૩(૨) સાથે વાંચતા કલમ ૧૩(૧)(ડી) હેઠળના ગુનાની એફ.આઇ.આર. ની તપાસ ચાલી રહી હતી, ત્યારે અરજદારના રહેણાંક મકાનની ઝડતી લેવામાં આવી હતી. ઝડતી દરમિયાન તપાસ એજન્સીએ પોલિસી પ્રમાણપત્રો, રોકડ અને ઘરેણાંના રૂપમાં સામગ્રી કબજે અને જપ્ત કરી હતી. આના પરિણામે છેવટે સદર અધિનિયમ, ૧૯૮૮ ની કલમ ૧૩(૧)(ઈ) હેઠળના શિક્ષાપાત્ર ગુના માટે એફ.આઇ.આર. દાખલ કરવામાં આવી, જે હાલની અરજીનો વિષય છે.

૪. પ્રશ્નવાળી એફ.આઇ.આર. મુખ્યત્વે એવા કારણોસર રદ કરવાની માંગ કરવામાં આવી છે કે તે બીજી એફ.આઇ.આર. છે અને તેમાં સમાનતાનું તત્વ સમાયેલ છે અને તેથી તે ટકી શકે તેમ નથી.

૫. અરજદાર તરફથી ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલની મુખ્ય દલીલ એ છે કે પ્રથમ નોંધાયેલી એફ.આઇ.આર. ની તપાસ દરમિયાન જો જાણીતા આવકના સ્ત્રોત કરતાં અપ્રમાણસર સંપત્તિના રૂપમાં કંઈક મળી આવે, તો સદર અધિનિયમ, ૧૯૮૮ ની કલમ ૧૩(૨) સાથે વાંચતા કલમ ૧૩(૧)(ઈ) હેઠળના શિક્ષાપાત્ર

ગુના માટે બીજી એફ.આઈ.આર. દાખલ કરી શકાય નહીં. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, દલીલ એવી છે કે પ્રથમ એફ.આઈ.આર. માં જ કલમ ૧૩(૧)(ઈ) ઉમેરી શકાઈ હોત.

૬. અરજદાર તરફથી ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલ શ્રી ડગલીએ અમિતભાઈ અનિલચંદ્ર શાહ વિરુદ્ધ સી.બી.આઈ. અને અન્ય, (૨૦૧૩) ૬ એસ.સી.સી. ૩૪૮ : (એ.આઈ.આર. ૨૦૧૩ એસ.સી. ૩૭૯૪) ના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના ચુકાદા પર આધાર રાખ્યો હતો. શ્રી ડગલીએ ટી.ટી. એન્ટોની વિરુદ્ધ કેરળ રાજ્ય અને અન્ય, (૨૦૦૧) ૬ એસ.સી.સી. ૧૮૧ : (એ.આઈ.આર. ૨૦૦૧ એસ.સી. ૨૬૩૭) ના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના અન્ય એક ચુકાદા પર પણ આધાર રાખ્યો હતો.

૭. ઉપરોક્ત સંજોગોમાં, વિદ્વાન વકીલે એવી અરજ કરી હતી કે આ અરજીમાં વજૂદ હોવાથી તેને મંજૂર કરવી જોઈએ અને એફ.આઈ.આર. રદ કરવી જોઈએ.

૮. બીજી તરફ, રાજ્ય તરફથી ઉપસ્થિત વિદ્વાન એ.પી.પી. શ્રી ડી.એમ. દેવનાનીએ આ અરજીનો સખત વિરોધ કર્યો હતો. શ્રી દેવનાનીએ મારું ધ્યાન સદર અધિનિયમ, ૧૯૮૮ ની કલમ ૧૩ ની જોગવાઈઓ તરફ દોર્યું હતું. તેમણે રજૂઆત કરી હતી કે સદર અધિનિયમ, ૧૯૮૮ ની કલમ ૧૩(૧)(ડી) હેઠળનો ગુનો એ સદર અધિનિયમ, ૧૯૮૮ ની કલમ ૧૩(૧)(ઈ) હેઠળના ગુના કરતાં ભિન્ન છે. વિદ્વાન એ.પી.પી.એ વધુમાં એવી રજૂઆત કરી હતી કે બંને ગુનાઓ અલગ-અલગ અને ભિન્ન હોવાથી તેને એકસાથે જોડી શકાતા નથી અને એકસાથે

કેસ ચલાવી શકાતો નથી. વિદ્વાન એ.પી.પી.એ રજૂઆત કરી હતી કે સદર અધિનિયમ, ૧૯૮૮ ની કલમ ૧૩(૧)(ઈ) ના કેસમાં, જેને સામાન્ય રીતે ચેક પિરિયડ તરીકે ઓળખવામાં આવે છે તે સમયગાળાને ધ્યાનમાં રાખીને જે બાબત જોવાની રહે છે તે એ છે કે શું સરકારી સેવકે તેની આવકના જાણીતા સ્ત્રોતોથી અપ્રમાણસર સંપત્તિ મેળવી છે કે કેમ. તેને લાંચના વ્યક્તિગત કેસ એટલે કે ગેરકાયદેસર લાંચની માંગણી અને સ્વીકૃતિ સાથે કોઈ લેવાદેવા નથી. તેને ગુનામાં પરિણમેલી કૃત્યોની શ્રેણી સાથે કોઈ સંબંધ નથી. આ ઉપરાંત, વિદ્વાન એ.પી.પી. ના જણાવ્યા મુજબ, સદર અધિનિયમ, ૧૯૮૮ ની કલમ ૧૩(૧)(ઈ) હેઠળના કેસમાં એકવાર ફરિયાદપક્ષ દ્વારા ગુનાના ઘટકો સ્થાપિત થઈ જાય, એટલે સંબંધિત ચેક સમયગાળામાં પોતાના કબજામાંથી મળેલા નાણાકીય સંસાધનો અને મિલકતોનો હિસાબ આપવાનો પુરાવાનો બોજ આરોપી વ્યક્તિ પર આવી જાય છે. જો કે, જે કેસોમાં સરકારી સેવક પર ગેરકાયદેસર લાંચ સ્વીકારવાનો આરોપ હોય, તેમાં સદર અધિનિયમ, ૧૯૮૮ ની કલમ ૧૩(૧)(ડી) હેઠળ પુરાવાનો બોજ આરોપી પર નહીં પરંતુ ફરિયાદપક્ષ પર રહે છે. આથી, બંને કેસોમાં ફરિયાદપક્ષનો અભિગમ ભિન્ન અને સ્વતંત્ર રહેશે.

૯. ઉપરોક્ત સંજોગોમાં, વિદ્વાન એ.પી.પી.એ એવી અરજ કરી હતી કે આ અરજીમાં કોઈ વજૂદ ન હોવાથી તેને ફગાવી દેવી જોઈએ.

૧૦. પક્ષકારો તરફથી ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલોને સાંભળ્યા પછી અને રેકર્ડ પરની સામગ્રી ધ્યાને લીધા પછી, મારી વિચારણા માટેનો એકમાત્ર પ્રશ્ન એ છે કે શું એફ.આઈ.આર. રદ કરવી જોઈએ કે કેમ.

૧૧. પ્રતિસ્પર્ધી સબમિશનની પ્રશંસા કરવા માટે, મને ભ્રષ્ટાચાર નિવારણ અધિનિયમ, ૧૯૮૮ ની કલમ ૧૩ નો પ્રથમ સંદર્ભ લેવો અનુકૂળ લાગે છે. તે આ રીતે વાંચે છે:

"૧૩. જાહેર સેવક દ્વારા ગુનાહિત ગેરવર્તણૂક.-(૧) જાહેર સેવકને ફોજદારી ગેરવર્તણૂકનો ગુનો કરવા માટે કહેવામાં આવે છે,-

(એ) જો તે આદતપૂર્વક સ્વીકારે છે અથવા પ્રાપ્ત કરે છે અથવા સ્વીકારવા માટે સંમત થાય છે અથવા સ્વીકારવા માટે સંમત થાય છે અથવા કોઈ પણ વ્યક્તિ પાસેથી પોતાના માટે અથવા અન્ય કોઈ વ્યક્તિ માટે કાયદાકીય મહેનતાણું સિવાયની કોઈપણ પ્રસન્નતા કે હેતુ અથવા ઈનામ તરીકે કલમ ૭ માં ઉલ્લેખિત છે; અથવા

(બી) જો તે આદતપૂર્વક સ્વીકારે છે અથવા પ્રાપ્ત કરે છે અથવા સ્વીકારે છે અથવા સ્વીકારવા માટે સંમત થાય છે અથવા પોતાના માટે અથવા અન્ય કોઈ વ્યક્તિ માટે, કોઈપણ મૂલ્યવાન વસ્તુને ધ્યાનમાં લીધા વિના અથવા વિચારણા માટે જે તે જાણતો હોય તેવી કોઈપણ વ્યક્તિ પાસેથી અપૂરતી હોવાનું જાણે છે, અથવા બનવું, અથવા તેના દ્વારા કરવામાં

આવતી કોઈપણ કાર્યવાહી અથવા વ્યવસાયમાં અથવા તેના દ્વારા વ્યવહાર કરવામાં આવનાર હોય, અથવા તેના પોતાના અથવા કોઈપણ જાહેર સેવક કે જેની તે ગૌણ હોય તેના સત્તાવાર કાર્યો સાથે અથવા કોઈપણ વ્યક્તિ સાથે કોઈ સંબંધ ધરાવતો હોવાની સંભાવના જેને તે જાણે છે કે જેથી તે સંબંધિત વ્યક્તિમાં રસ ધરાવે છે અથવા તેનાથી સંબંધિત છે; અથવા

(સી) જો તે અપ્રમાણિકપણે અથવા કપટપૂર્વક ખોટી રીતે ગેરઉપયોગ કરે છે અથવા અન્યથા તેના પોતાના ઉપયોગ માટે જાહેર સેવક તરીકે તેને અથવા તેના નિયંત્રણ હેઠળની કોઈ મિલકતને સોંપવામાં આવે છે અથવા અન્ય કોઈ વ્યક્તિને તેમ કરવાની મંજૂરી આપે છે; અથવા

(ડી) જો તે, -

(૧) ભ્રષ્ટ્ર અથવા ગેરકાયદેસર રીતે, પોતાના માટે અથવા અન્ય કોઈ વ્યક્તિ માટે કોઈપણ મૂલ્યવાન વસ્તુ અથવા નાણાકીય લાભ મેળવે છે; અથવા

(૨) જાહેર સેવક તરીકેના તેમના પદનો દુરુપયોગ કરીને, પોતાના માટે અથવા અન્ય કોઈ વ્યક્તિ માટે કોઈ મૂલ્યવાન વસ્તુ અથવા નાણાકીય લાભ મેળવે છે; અથવા

(૩) જાહેર સેવક તરીકે હોદ્દો સંભાળતી વખતે, કોઈપણ વ્યક્તિ માટે કોઈપણ મૂલ્યવાન વસ્તુ અથવા નાણાકીય લાભ કોઈપણ જાહેર હિત વિના મેળવે છે; અથવા

(૪) જો તે અથવા તેના વતી કોઈપણ વ્યક્તિ, કબજામાં હોય અથવા, તેના કાર્યાલયના સમયગાળા દરમિયાન કોઈપણ સમયે, કબજામાં હોય કે જેના માટે જાહેર સેવક તેના જાણીતા સ્ત્રોતોથી અપ્રમાણસર નાણાકીય સંસાધનો અથવા મિલકતનો સંતોષકારક હિસાબ આપી શકતો નથી. આવક.

સમજૂતી.- આ કલમના હેતુઓ માટે, "આવકના જાણીતા સ્ત્રોત" નો અર્થ કોઈપણ કાયદેસરના સ્ત્રોતમાંથી પ્રાપ્ત આવક અને આવી રસીદ જાહેર સેવકને લાગુ પડતા કોઈપણ કાયદા, નિયમો અથવા આદેશોની જોગવાઈઓ અનુસાર જાણ કરવામાં આવી છે. .

(૨) કોઈપણ જાહેર સેવક કે જે ગુનાહિત ગેરવર્તણૂક કરે છે તે [ચાર વર્ષ] કરતાં ઓછી ન હોય પરંતુ જે [દસ વર્ષ] સુધી લંબાવી શકે તેવી મુદત માટે કેદની સજાને પાત્ર થશે અને તે દંડને પણ પાત્ર રહેશે."

૧૨. નોંધનીય છે કે કલમ ૧૩(૧)(ઈ) ૧૯૮૮ના અધિનિયમ હેઠળ પૂરી પાડવામાં આવેલ ગુનાઓની શ્રેણીના સંદર્ભમાં તેનું પોતાનું મહત્વ ધરાવે છે. કલમ ૧૩(૧) (ઈ) એ સમયગાળાને આવરી લે છે જેને ચેક પિરિયડ કહેવામાં આવે છે. તે અપ્રમાણસર અસ્કયામતો એકત્રિત કરવા સંબંધિત છે. શરતનો દાખલો એ છે કે

આરોપી પ્રાથમિક દષ્ટિએ અપ્રમાણસર મિલકતો ધરાવતો અથવા તેની આવકના સ્ત્રોતો વિશે જાણતા ન હોય તેવા સંસાધનો ધરાવે છે. તે કેસમાં આરોપી તરફથી તેના સ્ત્રોતો સમજાવવા માટે તે ફરજિયાત છે, જે અપ્રમાણસર હોવાનો કથિત અસ્કયામતો એકઠા કરવા માટેનો આધાર છે. કલમ ૧૩(૧)(એ) થી (ડી) સુધીના ગુનાઓને વ્યાપક રીતે ઘટના-વિશિષ્ટ અથવા પરિસ્થિતિ-વિશિષ્ટ કહી શકાય જ્યારે કલમ ૧૩(૧)(ઈ) હેઠળનો ગુનો સમયગાળા-વિશિષ્ટ છે અને તે ઘટના નથી. -વિશિષ્ટ. ત્યાં અલગ અલગ ચેક સમયગાળો હોઈ શકે છે. ઉચ્ચ જાહેર હોદ્દો અથવા રાજકીય હોદ્દો ધરાવનાર વ્યક્તિ પાસે તેની આવકના જાણીતા સ્ત્રોતો સિવાય અપ્રમાણસર સંપત્તિ એકઠા કરવાની તકો હોય છે. ૧૪૭૪).

૧૩. બોમ્બે હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેંચ (નાગપુર બેંચ), ભાસ્કરનાં કેસમાં પાંડુરંગ વાલિમ્બે વિ. મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય, ૨૦૧૫ની ક્રિમિનલ એપ્લીકેશન (Apl) નંબર ૨૬૦ : (૨૦૧૫માં અહેવાલ (૩) ABR (Cri) ૩૬૯), ૨૯મી જૂન, ૨૦૧૫ના રોજ નિર્ણય લેવાયો, આ જ મુદ્દા પર વિચાર કરવાનો પ્રસંગ હતો. કોર્ટે એવો અભિપ્રાય લીધો કે ગેરવર્તણૂક અથવા ગુના બંનેની તપાસ અલગ-અલગ પરિપ્રેક્ષ્યની વોરંટી આપે છે અને તે સંપૂર્ણપણે અલગ હોવી જોઈએ, ફરિયાદી પક્ષ આરોપીઓ પર એકબીજાથી સ્વતંત્ર રીતે પ્રયાસ કરી શકે છે.

હું સંબંધિત અવલોકનો આ રીતે ટાંકી શકું છું:

"૯. અમને લાગે છે કે "અમિતભાઈ અનિલચંદ્ર શાહ વિ. સેન્ટ્રલ બ્યુરો ઓફ ઇન્વેસ્ટિગેશન એન્ડ એનઆર" (૨૦૧૩) ૬ એસ.સી.સી. ૩૪૮ :

(એ.આઈ.આર. ૨૦૧૩ SC ૩૭૯૪) ના કેસમાં માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટનો ચુકાદો દર્શાવે છે કે અનુક્રમે ૨૬.૧૧.૨૦૦૫ અને ૨૯/૩૦.૧૧.૨૦૦૫ના રોજ સોહરાબુદ્દીન અને તેની પત્ની કૌસરબીની કથિત હત્યાના સંદર્ભમાં, ૨૩.૦૭.૨૦૧૦ના રોજ તુલસીરામ પ્રજા નામના એક સહયોગીની હત્યા અંગે એક ચાર્જશીટ દાખલ કરવામાં આવી હતી. ૨૦૦૬, બીજી ચાર્જશીટ તારીખ ૨૩.૭.૨૦૧૦ ના રોજ દાખલ કરવામાં આવી હતી, સી.બી.આઈ. એ ઉદ્દેખ કર્યો હતો કે તુલસીરામ પ્રજાપતિની હત્યા એ જ ષડયંત્રનો એક ભાગ હતો કોર્ટે, આ પૃષ્ઠભૂમિમાં, અવલોકન કર્યું છે કે સમાન વ્યવહાર દરમિયાન કરવામાં આવેલા ગુના અથવા જુદા જુદા અપરાધો માટે બીજી એફ.આઈ.આર. અસ્વીકાર્ય છે પરંતુ તે બંધારણની કલમ ૨૧ નું ઉલ્લંઘન કરે છે કે તુલસીરામ પ્રજાપતિની હત્યાનો એક ભાગ હતો સોહરાબુદ્દીન અને કૌસરબીની હત્યા કરવામાં આવી છે. તેથી, તુલસીરામ પ્રજાપતિની હત્યાના સંદર્ભમાં દાખલ કરવામાં આવેલી બીજી એફ.આઈ.આર. રદ કરવામાં આવી હતી. પરંતુ તે પછી એ નોંધવું અગત્યનું છે કે માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે બીજી એફ.આઈ.આર.ના અનુસંધાનમાં ૦૪/૦૯/૨૦૧૨ના રોજ દાખલ કરાયેલ ચાર્જશીટને પ્રથમ એફ.આઈ.આર.ટી એનથોની વિ. રાજ્યમાં પૂરક ચાર્જશીટ તરીકે ગણવામાં આવે તેવો આદેશ આપ્યો હતો. કેરળ અને Ors., એ.આઈ.આર. ૨૦૦૧ SC ૨૬૩૭ : (૨૦૦૧) ૬ એસ.સી.સી. ૧૮૧ અને બાબુભાઈ વિ. ગુજરાત રાજ્ય (૨૦૧૦) ૧૨ એસ.સી.સી. ૨૫૪ : (૨૦૧૦ એ.આઈ.આર.

એસ.સી.ડબલ્યુ. ૫૧૨૬) અમારી સમક્ષ ટાંકવામાં આવેલા અન્ય ચુકાદાઓ છે. આ કેસમાં માનનીય અદાલત દ્વારા ફક્ત ૩૮ માં પણ વિચારણા કરવામાં આવે છે જ્યાં "પરિણામ પરીક્ષણ" પણ લાગુ કરવામાં આવે છે. તેથી, અમે તેને અહીં પુનઃઉત્પાદન કરવું યોગ્ય માનીએ છીએ -

"૩૮. શ્રી રાવલે, વિદ્વાન એ.એસ.જી., ટીટી એન્ટોની (ઉપર મુજબ) નો સંદર્ભ આપીને રજૂઆત કરી કે આ સિદ્ધાંતો આ કેસના તથ્યો અને સંજોગોને લાગુ પડતા નથી અને સુસંગત નથી કારણ કે ઉપરોક્ત ચુકાદો એ ગુણોત્તર દર્શાવે છે કે બે એફ.આઈ.આર. હોઈ શકે નહીં. આ જ ગુના અથવા ઘટના અંગે વિદ્વાન ASG એ વધુમાં જણાવ્યું કે હાલના કેસમાં બે અલગ-અલગ ઘટનાઓ/ઘટનાઓ છે, જેમાં એક તુલસીરામ પ્રજાપતિની મદદથી સોહરાબુદ્દીનની હત્યાનું કાવતરું છે. તુલસીરામ પ્રજાપતિની હત્યાનું કાવતરું - સોહરાબુદ્દીનની હત્યાના અગાઉના ષડયંત્રનો સંભવિત સાક્ષી, અમે વિદ્વાન ASG ના દાવાને સ્વીકારવામાં અસમર્થ છીએ, હકીકતમાં, નવી એફ.આઈ.આર.ની નોંધણીને અનુમતિપાત્ર અને અનુચ્છેદનું ઉદ્ધંધન કરે છે. આ કોર્ટના નીચેના નિર્ણયોમાં બંધારણનો ૨૧ પુનરોચ્ચાર અને પુનઃપુષ્ટિ કરવામાં આવી છે: (૧) ઉપકાર સિંહ વિ. વેદ પ્રકાશ, (એ.આઈ.આર. ૨૦૦૪ SC ૪૩૨૦), (૨) બાબુભાઈ વિ. ગુજરાત રાજ્ય, (૨૦૧૦ એ.આઈ.આર. એસ.સી.ડબલ્યુ. ૫૧૨૬) , (૩) ચિરા શિવરાજ વિ. એપી રાજ્ય, (એ.આઈ.આર. ૨૦૧૧ SC ૬૦૪), અને

(જ) C. મુનિપ્પન વિરુદ્ધ. TN રાજ્ય, (એ.આઈ.આર. ૨૦૧૦ SC ૩૭૧૮)
C. મુનિપ્પનમાં આ અદાલતે "પરિણામ પરીક્ષણ" સમજાવ્યું એટલે કે જો પ્રથમ એફ.આઈ.આર.માં કથિત ગુનાના પરિણામે બીજી એફ.આઈ.આર.નો ભાગ બનતો ગુનો ઉદ્ભવે છે, તો બંને એફ.આઈ.આર. દ્વારા આવરી લેવામાં આવેલા ગુનાઓ સમાન છે અને તે મુજબ, બીજી એફ.આઈ.આર. કાયદામાં અસ્વીકાર્ય હશે. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, બંને એફ.આઈ.આર.માં આવરી લેવામાં આવેલા ગુનાઓને પ્રથમ એફ.આઈ.આર.ના એક ભાગ તરીકે ગણવામાં આવશે."

૧૦. ટીટી એન્થોની વિ. કેરળ રાજ્ય અને ઓઆરએસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત. (ઉપર મુજબ) પેરા ૧૮ (એસ.સી.સી. ના પેરા ૨૦) માં : (એ.આઈ.આર. ના પેરા ૨૦) અવલોકન કરે છે -

"કોન્ફિઝેબલ ગુના વિશેની માહિતી પ્રાપ્ત થવા પર અથવા નોંધનીય ગુના અથવા ગુનાને જન્મ આપતી ઘટના અને સ્ટેશન હાઉસ ડાયરીમાં એફ.આઈ.આર. દાખલ કરવા પર, પોલીસ સ્ટેશનના ઇન્ચાર્જ અધિકારીએ માત્ર નોંધાયેલા ગુનાની જ તપાસ કરવાની રહેશે નહીં. એફ.આઈ.આર.માં પણ અન્ય સંબંધિત ગુનાઓ સમાન વ્યવહાર દરમિયાન અથવા તે જ ઘટના દરમિયાન આચરવામાં આવ્યા હોવાનું જાણવા મળ્યું છે અને સી.આર.પી.સી.ની કલમ ૧૭૩ માં પ્રદાન કરેલ એક અથવા વધુ અહેવાલો દાખલ કરો.

ફકરા ૧૮ (એસ.સી.સી.) : (એ.આઈ.આર. ના પેરા ૧૮), માનનીય અદાલત જણાવે છે:-

"ફોન કૉલ અથવા ક્રિપ્ટિક ટેલિગ્રામ દ્વારા અસ્પષ્ટ માહિતી સિવાય, પોલીસ સ્ટેશનના ઈન્ચાર્જ પોલીસ અધિકારી દ્વારા આ હેતુ માટે રાખવામાં આવેલી સ્ટેશન હાઉસ ડાયરીમાં પ્રથમ દાખલ કરવામાં આવેલી માહિતી એ પ્રથમ માહિતી અહેવાલ છે - એફ.આઈ.આર. કલમ દ્વારા પોસ્ટ કરવામાં આવે છે. ૧૫૪ Cr PC ની અન્ય તમામ માહિતી મૌખિક રીતે અથવા લેખિતમાં તપાસ શરૂ કર્યા પછી પ્રથમ માહિતી અહેવાલમાં ઉલ્લેખિત હકીકતોમાંથી જાહેર કરવામાં આવી હતી અને પોલીસ અધિકારી દ્વારા અથવા આવા અન્ય કોન્ફિડેન્સલ ગુનાઓ દ્વારા સ્ટેશન હાઉસ ડાયરીમાં દાખલ કરવામાં આવી હતી. તપાસ દરમિયાન તેમના ધ્યાન પર આવી શકે છે, તે Cr ની કલમ ૧૬૨ હેઠળ આવતા નિવેદનો હશે આવી કોઈ માહિતી/નિવેદનને યોગ્ય રીતે એફ.આઈ.આર. તરીકે ગણી શકાય નહીં અને ફરીથી સ્ટેશન હાઉસ ડાયરીમાં દાખલ કરી શકાય, કારણ કે તે બીજી એફ.આઈ.આર. હશે. અને તે Cr PC ની યોજના સાથે સુસંગત હોઈ શકતું નથી.

૧૧. વીકે પુરી વિ. સેન્ટ્રલ બ્યુરો ઓફ ઇન્વેસ્ટિગેશનમાં, (૨૦૦૭) ૬ એસ.સી.સી. ૯૧ : (૨૦૦૭) ૬ મહા. એલ.જે. (SC) ૭૫૧ : (૨૦૦૭ સી.આર.આઈ.એલ.જે. ૨૯૨૯ (SC)) ના પ્રાદેશિક અધિકારક્ષેત્રના મુદ્દાની તપાસ કરતી વખતે અહેવાલ.

વિશેષ અદાલત અને મિલકતની સ્થિતિ નિર્ણાયક હોઈ શકે કે ન પણ હોલિંગ, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે ૧૯૮૮ અધિનિયમના કલમ ૧૩(૧)(ઈ) ના ઘટકોનો પણ નિર્દેશ કર્યો. તે જ છે- (૧) આરોપી જાહેર સેવક છે, (૨) તેના કબજામાં મળેલી મિલકતના નાણાકીય સંસાધનોની પ્રકૃતિ અને હદ, (૩) તેની આવકના જાણીતા સ્ત્રોતો એટલે કે ફરિયાદ માટે જાણીતા, (૪) આવા સંસાધનો અથવા આરોપીના કબજામાંથી મળી આવેલી મિલકતો તેની જાણીતી આવકના સ્ત્રોત કરતાં અપ્રમાણસર હતી. એકવાર આ ઘટકો સાબિત થયા પછી, ફરિયાદીનો કેસ સાચો નથી તે દર્શાવવા માટે બોજ આરોપીઓ પર જાય છે. માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત આગળ નિર્દેશ કરે છે કે ૧૯૮૮ના અધિનિયમની કલમ ૧૩(૧) (ઈ) સાથે સંકળાયેલા કેસમાં, પ્રશ્નના સમયગાળાને ધ્યાનમાં રાખીને, એટલે કે ચેકના સમયગાળાને ધ્યાનમાં રાખીને, તપાસ કરવી જોઈએ કે શું જાહેર સેવકે અપ્રમાણસર સંપત્તિ પ્રાપ્ત કરી છે. તેની આવકના જાણીતા સ્ત્રોત. લાંચના વ્યક્તિગત દાખલાઓ પર તેની કોઈ અસર નથી. તેને ગુનામાં પરિણમેલા કૃત્યોની શ્રેણી સાથે કોઈ લેવાદેવા નથી. અમને લાગે છે કે કલમ ૧૩(૧) ની કલમો (એ) થી (ઈ) માં ગુનાઓ અથવા ગેરવર્તણૂક એકબીજાથી અલગ છે, તેમ છતાં તેમને કલમ ૧૩ હેઠળ "જાહેર સેવક દ્વારા ગુનાહિત ગેરવર્તણૂક" ના કૃત્યો તરીકે એકસાથે જોડવામાં આવ્યા છે. પેટા-કલમ (૧) કલમો (એ) થી (ઈ) હેઠળના તમામ ગુનાઓમાંથી, માત્ર કલમ (ઈ) હેઠળના ગુનામાં ઘટક તરીકે આરોપી પાસેથી ખુલાસો મંગાવવાનો ફરજિયાત છે અને આ જરૂરિયાતને કલમ હેઠળના ગુના સુધી વિસ્તૃત કરી શકાતી નથી. (ડી).

૧૨. આમ, તે જોઈ શકાય છે કે કલમ ૧૩(૧)(ઈ) માં ગુનો અથવા ફોજદારી ગેરવર્તણૂક ભ્રષ્ટાચાર નિવારણ અધિનિયમ, ૧૯૮૮ ના કલમ ૧૩(૧)(ડી) હેઠળ અલગ છે. કલમ ૧૩(૧)(ડી) હેઠળ એક જ ઘટનાના સંદર્ભમાં અથવા આવા વધુ ઉદ્દેશિત દાખલાઓના સંદર્ભમાં આરોપી વ્યક્તિને તેમાંથી મુક્તિ મળી શકે છે પરંતુ તેમ છતાં કલમ ૧૩(૧)(ઈ) હેઠળ સજા થઈ શકે છે. ઊલટું, જો કે તે હેઠળ નિર્દોષ છૂટે છે, તેમ છતાં તેને અન્ય ગુનાહિત ગેરવર્તણૂક/ઓ માટે અન્ય કલમો હેઠળ સજા થવાની શક્યતા નકારી શકાતી નથી, જો ત્યાં અપ્રમાણસર મિલકત હોય. કલમ ૧૩(૧)(ડી) અને કલમ ૧૩(૧)(ઈ) હેઠળની ટ્રાયલ્સ તેમની ટકાઉપણું માટે એકબીજા પર નિર્ભર નથી, જોકે તેમાં લીડ હોવાના પુરાવાનો ભાગ સામાન્ય અથવા ઓવરલેપિંગ હોઈ શકે છે. અન્ય ટ્રાયલ પર રેકૉર્ડમાં આવતી સામગ્રીની સંભવિત અસરને કારણે સંયુક્ત અજમાયશ અથવા તેને કલબ કરવાની જરૂરિયાત આ તબક્કે સંબંધિત મુદ્દાઓ નથી. પક્ષોએ યોગ્ય રીતે આવા કોઈ પ્રયાસ કર્યા નથી. કલમ ૧૩(૧) (ડી) માં પ્રતિબંધિત રીતે પોતાના માટે અથવા અન્ય કોઈ વ્યક્તિ માટે કોઈપણ મૂલ્યવાન વસ્તુ અથવા નાણાકીય લાભ મેળવવો, એક વખત અથવા એક કરતા વધુ પ્રસંગોએ આ જોગવાઈ હેઠળ સંબંધિત છે અને તે માટે દોષિત ઠરનાર વ્યક્તિ હોઈ શકે નહીં. કોઈપણ અસ્કયામતો ધરાવવી અથવા પછી, અપ્રમાણસર અસ્કયામતો. તેમ છતાં તેને આવા ગેરવર્તણૂક માટે સજા થઈ શકે છે. આવી ગેરવર્તણૂક કાં તો એક જ વ્યવહાર અથવા એક કરતાં વધુ વ્યવહારો હોઈ શકે છે. બીજી તરફ, કલમ (ઈ) હેઠળ આવતા ગુનાહિત ગેરવર્તણૂક આરોપીની જાણીતી આવકના સ્ત્રોતોથી

અપ્રમાણસર હોય તેવી સંપત્તિઓ દર્શાવીને સાબિત કરી શકાય છે. આમ, આવી વ્યક્તિએ ૧૯૮૮ના અધિનિયમની કલમ ૧૩(૧)ની અન્ય કલમો હેઠળ અન્ય કોઈપણ ગુનાહિત ગેરવર્તણૂકમાં સંડોવાયેલ હોવાનું જાણવાની જરૂર નથી. કલમ ૧૩(૧)(ઈ) ના ઘટકો અનન્ય છે અને કલમ ૧૩(૧)(ડી) હેઠળ સંબંધિત નથી. કલમ ૧૩(૧)(ડી) અને કલમ ૧૩(૧)(ઈ) હેઠળના ગુનાઓ, તેથી, સમાન વ્યવહારના ભાગ રૂપે પ્રતિબદ્ધ હોવાનું કહી શકાય નહીં. કલમ ૧૩(૧)(ઈ) હેઠળ અપરાધ સાબિત કરવા માટે, ભ્રષ્ટાચાર નિવારણ અધિનિયમ, ૧૯૮૮ ના કલમ ૧૩(૧) ની અન્ય કલમો હેઠળ ફરિયાદ પક્ષે અન્ય કોઈપણ "ગુનાહિત ગેરવર્તણૂક" માં વ્યક્તિની સંડોવણી સાબિત કરવાની જરૂર નથી. પણ સારી. આમ "પરિણામ પરીક્ષણ" લાગુ કરવા માટે સમાન વ્યવહાર અને અવકાશનો કોઈ પ્રશ્ન નથી.

૧૩. ૨૦૧૫ (૩) એલ.જે.સોફ્ટ ૮૨ માં નોંધાયેલ અશોક સ/ઓ સોપાન પાટીલ વિ. મહારાષ્ટ્ર અને Ors.ના કેસમાં, આ કોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચે શોધી કાઢ્યું છે કે અગાઉ ઓડિટરના કહેવા પર એફ.આઈ.આર. નોંધવામાં આવી હતી. ૧/૪/૨૦૦૭ થી ૩૧/૩/૨૦૦૮ ના સમયગાળા માટે હાથ ધરાયેલા ઓડિટને કારણે ગેરકાયદેસર રીતે લોન મંજૂર કરવા અને વિતરણ કરવા બદલ સોસાયટીના ચેરમેન અને ડિરેક્ટરો. અનુગામી ફરિયાદ ૨૦૧૧-૧૨ના સમયગાળા માટે કરવામાં આવેલા ઓડિટના પરિણામ પર આધારિત હતી અને તેથી તેને બીજી એફ.આઈ.આર. તરીકે ગણાવી શકાય નહીં. બંને ફરિયાદો બે અલગ-અલગ

ફરિયાદોના આધારે અને એકસાથે અલગ-અલગ હકીકતોને આધારે નોંધવામાં આવી હતી. આમ, જ્યારે દુરુપયોગ પ્રકાશમાં આવે છે ત્યારે તે સંપૂર્ણપણે અલગ હોય છે અને પહેલાની સાથે જોડાયેલ નથી, ત્યારે "પરિણામ પરીક્ષણ" આકર્ષિત થતું નથી. તેથી, તેના માટે અલગ એફ.આઈ.આર. દાખલ કરવી એ બીજી એફ.આઈ.આર. તરીકે જોવામાં આવતી નથી.

૧૪. હાલના કિસ્સામાં, પડકારના સ્વરૂપને જોતા, એફ.આઈ.આર.માંથી કોઈપણની વિગતોમાં જવું જરૂરી નથી. એફ.આઈ.આર. અલગ-અલગ જોગવાઈઓ હેઠળ છે તે હકીકત વિવાદમાં નથી અને તેમાં ઉલ્લેખિત તથ્યો ગુનો છે કે નહીં તે અહીં ચર્ચા નથી. અરજદાર સામે ૨૦૧૪ની તારીખ ૧૮.૦૭.૨૦૧૪ની અગાઉની એફ.આઈ.આર. નંબર ૩૧૭૮ કથિત માંગણી અને લાંચની સ્વીકૃતિ માટે છે, જે કલમ ૧૩(૧)(ડી) હેઠળ પૂર્ણ થયેલો વ્યવહાર છે અને પછીની એફ.આઈ.આર. નંબર ૩૦૭૩ પર કોઈ અસર નથી. કલમ ૧૩(૧) (ઈ) હેઠળ ૨૫.૦૩.૨૦૧૫ ના રોજ નોંધાયેલ. બંને ગેરવર્તણૂક અથવા ગુનાઓની તપાસ અલગ-અલગ પરિપ્રેક્ષ્યની વોરંટી આપે છે અને તે એકબીજાથી સંપૂર્ણપણે અલગ અને બેફિકર હોવી જોઈએ. તેનો એકબીજા પર કોઈ પ્રભાવ નથી અને એક એફ.આઈ.આર.માં દોષ સ્થાપિત કરવામાં ફરિયાદ પક્ષની નિષ્ફળતા અથવા સફળતા તેની તપાસને બીજી એફ.આઈ.આર.માં ગ્રહણ કરી શકતી નથી. પાછળથી એફ.આઈ.આર., તેથી, બીજી એફ.આઈ.આર. બિલકુલ નથી. આ કિસ્સામાં તે સમાન વ્યવહારનો ભાગ નથી."

૧૪. આ જ મુદ્દો વીરભદ્ર સિંહ અને અન્ય વિ. સેન્ટ્રલ બ્યુરો ઓફ ઇન્વેસ્ટિગેશન અને અન્યના કેસમાં દિલ્લી હાઈકોર્ટના એક વિદ્વાન સિંગલ જજ સમક્ષ ૨૦૧૫ની રિટ પિટિશન (કિમિનલ) નંબર ૨૭૫૭ : (૨૦૧૭) સમક્ષ વિચારણા માટે પડ્યો હતો.) ૨ કર. કિ. આર. ૩૦૭ (Del)), ૩૧મી માર્ચ ૨૦૧૭ ના રોજ નિર્ણય લેવાયો. હું ઉપરોક્ત ચુકાદામાં કરવામાં આવેલા સંબંધિત અવલોકનો આ રીતે ટાંકી શકું છું:

"૧૨૨. પ્રથમ પી.ઇ.નું અવલોકન દર્શાવે છે કે તે જ ભ્રષ્ટાચાર નિવારણ અધિનિયમની કલમ ૧૩(૨) સાથે વાંચવામાં આવેલ કલમ ૭ અને કલમ ૧૩(૧)(ડી) હેઠળ અપરાધના સંભવિત કમિશન સાથે સંબંધિત છે, પરંતુ ચોક્કસપણે ગુનો નથી આ અધિનિયમની કલમ ૧૩(૨) સાથેની કલમ ૧૩(૧)(ઇ) હેઠળ વાંચવામાં આવી હતી બીજું પી.ઇ. ૧૭.૦૬.૨૦૧૫ ના રોજ નોંધવામાં આવ્યું હતું કારણ કે અરજદાર નંબર ૧ ની "અસ્પષ્ટ આવક" એ "તે જ શ્રી વીરભદ્ર સિંહની આવકના જાણીતા સ્ત્રોતોથી અપ્રમાણસર, ખોટી રીતે મેળવેલી સંપત્તિ/સંપત્તિ હોવાની મજબૂત શંકાને જન્મ આપ્યો હતો. ૨૦૦૯-૧૧નો સમયગાળો જ્યારે તેઓ કેન્દ્રીય સ્ટીલ મંત્રી હતા.". પરિણામે, સી.બી.આઇ.ના નિરીક્ષકે "વિનંતી કરી કે કૃપા કરીને યોગ્ય ચેક સમયગાળો નક્કી કરવા અને શ્રીની આવક, અસ્કયામતો અને ખર્ચના હિસાબ માટે પ્રાથમિક તપાસ નોંધવામાં આવે. વીરભદ્ર સિંહ એ તપાસ કરશે કે જ્યારે તેઓ GOIમાં કેન્દ્રીય મંત્રી હતા ત્યારે તેમની

વિરુદ્ધ કોઈ વ્યવહાર અપ્રમાણસર સંપત્તિ (DA) કેસ કરવામાં આવ્યો છે કે નહીં." આ કવાયતના પરિણામ સ્વરૂપે, બીજા પી.ઈ.ને "યોગ્ય અપ્રમાણસર અસ્કયામતો (DA) કેસ કરવામાં આવ્યો છે કે નહીં તેની તપાસ કરવા માટે, શ્રી વીરભદ્ર સિંહની આવક, અસ્કયામતો અને ખર્ચના હિસાબ માટે યોગ્ય ચેક સમયગાળો નક્કી કરવા માટે નોંધણી કરવામાં આવી હતી. તે સમયગાળા દરમિયાન જ્યારે તેઓ GOI માં કેન્દ્રીય મંત્રી હતા."

૧૨૩. પ્રથમ પ્રાથમિક પૂછપરછમાં પૂછપરછ હેઠળના સંભવિત ગુનામાં મેસર્સ IIL ના અધિકારીઓ આવશ્યકપણે સામેલ હતા, કારણ કે એવો આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો હતો કે STC ના અધિકારીઓ અને અન્ય અજાણ્યા વ્યક્તિઓને તેમના દ્વારા ગેરકાયદેસર લાંચ ચૂકવવામાં આવી હતી. જો કે, ભ્રષ્ટાચાર નિવારણ અધિનિયમની કલમ ૧૩(૨) સાથે વાંચવામાં આવેલ કલમ ૧૩(૧)(ઈ) હેઠળ સંભવિત ગુનાના સંદર્ભમાં સેકન્ડ પી.ઈ. નોંધાયેલ અને હાથ ધરવામાં આવ્યો હતો જ્યારે અરજદાર નંબર ૧ દિલ્હીમાં કેન્દ્રીય મંત્રી તરીકે ફરજ બજાવતો હતો.

૧૨૪. આ બે ગુનાઓ અલગ અને અલગ છે. તેઓ ઓવરલેપ થઈ શકે છે, અથવા નહીં પણ. તેઓ કનેક્ટેડ અથવા સમાન વ્યવહારનો ભાગ હોવાનું જણાયું નથી. આર. વાસુદેવન (ઉપર મુજબ) માં આ અદાલત ભ્રષ્ટાચાર નિવારણ અધિનિયમની કલમ ૧૩(૨) આર/ડબલ્યુ એસ. ૧૩(૧)(ઈ) હેઠળ અને બીજો કેસની સંયુક્ત સુનાવણી માટે અરજદારની અરજ સાથે કામ કરી રહી હતી.

ભ્રષ્ટાચાર નિવારણ અધિનિયમની કલમ ૭, ૮, ૧૨ સાથે વાંચતા કલમ ૧૩(૨) અને કલમ ૧૩(૧)(ડી), કલમ ૧૨૦-B આઈ.પી.સી. સાથે આગળ વાંચો. આ કોર્ટે બે કેસના ઘટકો અલગ-અલગ હોવાનું અવલોકન કરીને ઉપરોક્ત કેસોની સંયુક્ત સુનાવણીનો નિર્દેશ આપ્યો ન હતો. VK પુરી (૨૦૦૭ સી.આર.આઈ.એલ.જે. ૨૯૨૯) (SC) (ઉપર મુજબ) નો સંદર્ભ પણ આપવામાં આવ્યો હતો. આ કોર્ટે, અન્ય બાબતો સાથે, અવલોકન કર્યું:

૯. હાલના કેસમાં, અરજદારના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે, કલમ ૧૩(૧)(ડી) અને કલમ ૧૩(૧) (ઈ) ભ્રષ્ટાચાર નિવારણ અધિનિયમ હેઠળના બંને ગુનાઓ કલમ ૧૩(૨) હેઠળ સજાપાત્ર છે.) ભ્રષ્ટાચાર નિવારણ અધિનિયમ, તેથી તેઓ કલમ ૨૧૯, સી.આર.પી.સી.ને ધ્યાનમાં રાખીને સમાન પ્રકારનું માનવામાં આવશે અને સાથે મળીને કેસ ચલાવવામાં આવશે. અરજદાર માટે વિદ્વાન વકીલની આ દલીલ ખોટી અને ખોટી ધારણા છે. ભ્રષ્ટાચાર નિવારણ અધિનિયમની કલમ ૧૩(૧)(ડી) અને ૧૩(૧)(ઈ) હેઠળના ગુનાઓ, જો કે સમાન વિષય સાથે સંબંધિત છે, તેમની અરજી અને ઘટકોમાં અલગ છે.

૧૦. વીકે પુરી વિ. સી.બી.આઈ. (૨૦૦૭) ૬ એસ.સી.સી. ૯૧ : (૨૦૦૭ સી.આર.આઈ.એલ.જે. ૨૯૨૯) (એસસી) ના કેસમાં, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે આ રીતે,

"૯. એક તરફ, ૧૯૮૮ના અધિનિયમની કલમ ૧૩(૧)(સી) અને ૧૩(૧) (ડી) હેઠળ દાખલ કરાયેલા કેસ અને તેની કલમ ૧૩(૧) (ઈ) વચ્ચે તફાવત છે. ૧૯૮૮ અધિનિયમની કલમ ૧૩(૧)(ઈ) હેઠળના ગુનાના અન્ય ઘટકો છે:

(૧) આરોપી જાહેર સેવક છે;

(૨) તેના કબજામાં મળેલી મિલકતના નાણાંકીય સંસાધનોની પ્રકૃતિ અને હદ;

(૩) તેની આવકના જાણીતા સ્ત્રોતો, એટલે કે, ફરિયાદ પક્ષને જાણ.

(૪) આરોપીના કબજામાં મળી આવેલા આવા સંસાધનો અથવા મિલકતો તેની આવકના જાણીતા સ્ત્રોતો કરતાં અપ્રમાણસર હતા.

એકવાર, જો કે, ફરિયાદ પક્ષ દ્વારા ઉપરોક્ત ઘટકો સ્થાપિત થઈ જાય, તો ફરિયાદી કેસ સાચો નથી તે દર્શાવવા માટે પુરાવાનો બોજ આરોપી પર બદલાઈ જશે.

૧૩. ૧૯૮૮ના અધિનિયમની કલમ ૧૩(૧)(ઈ) સાથે સંકળાયેલા કેસમાં, પ્રશ્નના સમયગાળાને ધ્યાનમાં રાખીને, જેને સામાન્ય રીતે ચેક પિરિયડ તરીકે ઓળખવામાં આવે છે, તેને ધ્યાનમાં રાખીને, જાહેર સેવકે સંપત્તિ પ્રાપ્ત કરી છે જે અપ્રમાણસર છે. તેની આવકના જાણીતા સ્ત્રોત. તેને લાંચના વ્યક્તિગત કેસ

સાથે કોઈ લેવાદેવા નથી. તેને ગુનામાં પરિણામેલા કૃત્યોની શ્રેણી સાથે કોઈ લેવાદેવા નથી. દરેક કોર્ટ, જ્યાં ગુનાનો એક ભાગ આચરવામાં આવ્યો છે, તેથી, તે આરોપીને અજમાવવા માટે હકદાર હશે."

૧૧. વધુમાં, કલમ ૧૩(૧)(ઈ) PC અધિનિયમ હેઠળના કેસમાં, એકવાર ફરિયાદ દ્વારા ગુનાના ઘટકો સ્થાપિત થઈ જાય, પુરાવાનો બોજ, આરોપી વ્યક્તિ પર મળેલા નાણાકીય સંસાધનો અને મિલકતોના હિસાબમાં ફેરવાય છે. સંબંધિત એક સમયગાળામાં તેના કબજામાં. જો કે, એવા કિસ્સાઓમાં કે જ્યાં જાહેર સેવક પર ગેરકાયદેસર લાંચ લેવાનો આરોપ છે, ભ્રષ્ટાચાર નિવારણ અધિનિયમની કલમ ૧૩(૧)(ડી) હેઠળ ગુનો સાબિત કરવા માટે પુરાવાનો ભાર આરોપી પર નથી. આથી, બંને કેસમાં ફરિયાદ પક્ષનો અભિગમ અલગ અને સ્વતંત્ર હશે."

ભ્રષ્ટાચાર નિવારણ અધિનિયમની કલમ ૧૩(૧)(ઈ) સાથે વાંચતા કલમ ૧૩(૨) હેઠળ અપ્રમાણસર અસ્કયામતોના સંપાદનનો ગુનો કલમ ૭ અને ૧૩(૧)(ડી) હેઠળના કેસ સાથે જોડાયેલ હોઈ શકે છે અથવા ન પણ હોઈ શકે. ભ્રષ્ટાચાર નિવારણ અધિનિયમના સાથે વાંચતા કલમ ૧૩(૨) આમ, જ્યારે પ્રથમ પી.ઈ. રજીસ્ટર કરવામાં આવ્યું હતું, ત્યારે અરજદાર નંબર ૧ દ્વારા કરાયેલા કોઈપણ ગુનાની શંકા કરવા માટે સી.બી.આઈ. પાસે બિલકુલ કોઈ સામગ્રી ઉપલબ્ધ ન હતી, જે કલમ ૧૩(૨) હેઠળ કલમ ૧૩(૧) સાથે વાંચવામાં આવેલ ગુનાના કમિશન કરતાં ઘણી ઓછી હતી.) (ઈ) ભ્રષ્ટાચાર નિવારણ અધિનિયમ. સી.બી.આઈ. દ્વારા પ્રાપ્ત માહિતી - શ્રી પ્રશાંત ભૂષણના પ્રતિનિધિત્વના રૂપમાં

અથવા IIL અને અરજદાર નંબર ૧ વચ્ચેના જોડાણને લગતી સામાન્ય કારણ PIL સ્થાપિત કરી શકાઈ નથી. જો કે, પ્રાથમિક તપાસમાં ભ્રષ્ટાચાર નિવારણ અધિનિયમની કલમ ૧૩(૨) હેઠળ ગુનો ૧૩(૧)(ઈ) સાથે વાંચવા માટે સૂચવવામાં આવ્યો હતો. આમ, ચેક પિરિયડ ફિક્સ કરવા માટે સેકન્ડ પી.ઈ.ની નોંધણી કરવામાં આવી હતી.

૧૨૫. TT એન્થોની (એ.આઈ.આર. ૨૦૦૧ SC ૨૬૩૭) (ઉપર મુજબ) પર શ્રી કિશ્ન દ્વારા મૂકવામાં આવેલ રિલાયન્સ ખોટો જણાય છે. આ એટલા માટે છે કે ટીટી એન્થોની (ઉપર મુજબ) માં, કોર્ટ એ જ દાખલા/ગુનાના સંબંધમાં અનુગામી એફ.આઈ.આર.ની નોંધણી સાથે સંબંધિત હતી. હાલના કિસ્સામાં, સી.બી.આઈ.એ એફ.આઈ.આર./આર.સી. નોંધી ન હતી અને ઉપર નોંધ્યા પ્રમાણે, M/s IIL ના અધિકારીઓ દ્વારા STC ના અધિકારીઓ અને અન્ય અજાણ્યા વ્યક્તિઓને ગેરકાયદેસર લાંચની ચૂકવણી સાથે સંકળાયેલા સંભવિત ગુનાના સંબંધમાં પ્રથમ પી.ઈ. નોંધવામાં આવી હતી. . તે ભ્રષ્ટાચાર નિવારણ અધિનિયમની કલમ ૧૩(૨) સાથે વાંચેલી કલમ ૧૩(૧)(ઈ) હેઠળના ગુનાના સંભવિત કમિશન સાથે સંબંધિત નથી. આમ, હાલના કેસમાં કલમ ૧૫૪, સી.આર.પી.સી. હેઠળ બે એફ.આઈ.આર./આરસીની નોંધણીનો સમાવેશ થતો નથી, કારણ કે માત્ર પ્રાથમિક તપાસ ૧૯.૧૦.૨૦૧૨ના રોજ નોંધવામાં આવી હતી, એટલે કે પ્રથમ પી.ઈ.. કારણ કે તે ચકાસી શકાયું નથી કે ચુકવણીઓ

કથિત રીતે M/s ના અધિકારીઓ દ્વારા કરવામાં આવી હતી. અરજદાર નંબર ૧ ને IIL, ઉક્ત પીઈ બંધ કરવામાં આવ્યું હતું.

૧૨૬. તપન કુમાર સિંઘ (એ.આઈ.આર. ૨૦૦૩ SC ૪૧૪૦) (ઉપર મુજબ) પણ અરજદારોને કોઈ ફાયદો નથી, સૌ પ્રથમ, કારણ કે જ્યારે પ્રથમ પી.ઈ. ની નોંધણી કરવામાં આવી હતી ત્યારે M/s દ્વારા કરવામાં આવેલી કથિત ચૂકવણીઓને જોડતી કોઈ ચોક્કસ માહિતી ન હતી. IIL થી અરજદાર નંબર ૧. તે તબક્કે, શ્રી પ્રશાંત ભૂષણની ફરિયાદ અને કોમન કોઝ PIL પણ કરવામાં આવી ન હતી. તેઓ સામે આવ્યા પછી પણ, શ્રી પ્રશાંત ભૂષણ, એડવોકેટ દ્વારા તેમની રજૂઆતમાં તા. ૧૧.૦૧.૨૦૧૩ ના રોજ કરાયેલા આક્ષેપો કથિત રીતે મેસર્સ દ્વારા કરાયેલી ગેરકાયદેસર લાંચની ચૂકવણીઓને લિંક કરવા માગે છે. IIL થી "VBS" ની સ્થાપના કરી શકાઈ નથી. જો કે, ઉક્ત પ્રાથમિક તપાસ દરમિયાન (તેના કાર્યક્ષેત્રના વિસ્તરણ પછી) જે બહાર આવ્યું તે એ હતું કે અપ્રમાણસર અસ્કયામતોનો સંભવિત કેસ અરજદાર નંબર ૧/૧. સામે કરવામાં આવી શકે છે. વીરભદ્ર સિંહ. આમ, એવું કહી શકાતું નથી કે પ્રથમ પીઈ, અથવા શ્રી પ્રશાંત ભૂષણની ફરિયાદ, અથવા સામાન્ય કારણની પીઆઈએલને નિયમિત કેસ એફ.આઈ.આર. તરીકે ગણવામાં આવે છે અથવા જોઈએ. તેમાંથી કોઈપણને એફ.આઈ.આર./રેગ્યુલર કેસ તરીકે ગણવામાં આવ્યો ન હતો. નહિંતર, પ્રથમ પી.ઈ. - તેના કાર્યક્ષેત્રના વિસ્તરણ પછી પણ સી.બી.આઈ. દ્વારા તેની જાતે બંધ કરી શકાઈ ન હોત. અહેવાલ, આવશ્યકપણે Id પહેલાં દાખલ કરવામાં આવશે.

વિશેષ ન્યાયાધીશ. તે કાર્યવાહીનો માર્ગ અપનાવવામાં આવ્યો ન હતો. તેની સાથે જ, ફર્ટ પીઈ બંધ થવાની સાથે સેકન્ડ પીઈ રજીસ્ટર થયું હતું.

૧૨૭. શ્રી કૃષ્ણાન દ્વારા અમિતભાઈ અનિલચંદ્ર શાહ (ઉપર મુજબ) પર મૂકવામાં આવેલ રિલાયન્સ પણ ખોટી રીતે મૂકવામાં આવ્યું છે. આ કેસમાં પણ, શરૂઆતમાં કથિત ગુનાના સંબંધમાં પ્રથમ માહિતી અહેવાલ નોંધવામાં આવ્યો હતો. રાજ્યએ ૩- વર્ષના અંતરાલ પછી ચાર્જશીટ દાખલ કરી. સર્વોચ્ચ અદાલતે નર્મદા બાઈ વિ. ગુજરાત રાજ્ય, (૨૦૧૧) ૫ એસ.સી.સી. ૭૯ : (એ.આઈ.આર. ૨૦૧૧ SC ૧૮૦૪) માં તેના ચુકાદા દ્વારા રાજ્ય પોલીસ દ્વારા હાથ ધરવામાં આવેલ/ નિષ્કર્ષિત તપાસને નકારી કાઢી હતી અને રાજ્ય પોલીસ સત્તાવાળાઓને કેસ સોંપવા નિર્દેશ આપ્યો હતો. સી.બી.આઈ.. તપાસ પછી, સી.બી.આઈ.એ ગુજરાત અને રાજસ્થાનના વિવિધ પોલીસ અધિકારીઓ અને અન્યો સામે તા.૨૯.૦૪.૨૦૧૧ના રોજ નવી એફ.આઈ.આર. દાખલ કરી, માનવ સાક્ષીને ગુમ કરીને તેમના ગુનાના કાયદાકીય પરિણામોથી પોતાને બચાવવા માટે ગુનાહિત કાવતરું ઘડ્યું, એટલે કે ૨૮.૧૨.૨૦૦૬ના રોજ તુલસીરામ પ્રજાપતિની હત્યા કરીને તેને નકલી એન્કાઉન્ટર બતાવી. આ કેસમાં, ૦૪.૦૯.૨૦૧૨ ના રોજ ચાર્જશીટ જ્યુડિશિયલ મેજિસ્ટ્રેટ ફર્ટ ક્લાસની કોર્ટ સમક્ષ દાખલ કરવામાં આવી હતી. અરજદાર તા.૨૯.૦૪.૨૦૧૧ની તાજી એફ.આઈ.આર.ની નોંધણી અને ૦૪.૦૯.૨૦૧૨ના રોજ ચાર્જશીટ ફાઈલ કરવાથી નારાજ હતો, કારણ કે તે ઉપરોક્ત ચાર્જશીટમાં A-૧ તરીકે ગોઠવાયેલો

હતો. સુપ્રીમ કોર્ટે અવલોકન કર્યું કે રિટ પિટિશનમાં અરજ દર્શાવે છે કે અરજદાર તપાસને રદ કરવાની માંગ કરી રહ્યો નથી. તેણે માત્ર ૨૯.૦૪.૨૦૧૧ની બીજી એફ.આઈ.આર. રદ કરવાની માંગ કરી હતી અને એ પણ અરજ કરી હતી કે તે પછીની એફ.આઈ.આર.ના સંદર્ભમાં દાખલ કરવામાં આવેલી ૦૪.૦૯.૨૦૧૨ની ચાર્જશીટને આર.સી. નં.૪૬/ પ્રથમ એફ.આઈ.આર.માં પૂરક ચાર્જશીટ તરીકે ગણવામાં આવે. ૨૦૧૦.

૧૨૮. આ તબક્કે, હું પોતે અવલોકન કરી શકું છું કે હાલના કિસ્સામાં, અરજદારો આરસી/એફ.આઈ.આર.ને રદ કરવાની માંગ કરી રહ્યા છે, જે એકમાત્ર આર.સી./એફ.આઈ.આર. નોંધાયેલ છે. આમ, હકીકતો પર, અમિતભાઈ અનિલચંદ્ર શાહ (એ.આઈ.આર. ૨૦૧૩ SC ૩૭૯૪) (ઉપર મુજબ) માં સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા જે પરિસ્થિતિનો સામનો કરવો પડ્યો હતો, તે વર્તમાનમાં ઊભી થયેલી પરિસ્થિતિ સંપૂર્ણપણે અલગ છે કારણ કે, હાલના કેસમાં, માત્ર એક જ આરસી/ એફ.આઈ.આર. નોંધાઈ. અમિતભાઈ અનિલચંદ્ર શાહ (ઉપર મુજબ) માં સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા દોરવામાં આવેલા તારણો નીચે મુજબ છે:

"નિષ્કર્ષ

૫૯. આ કોર્ટ સમક્ષ સી.બી.આઈ. દ્વારા અગાઉની કાર્યવાહીમાં પ્રતિ-સોગંદનામું, સ્ટેટસ રિપોર્ટ્સ વગેરેના રૂપમાં નિવેદન દ્વારા લેવામાં આવેલા ચોક્કસ સ્ટેન્ડના પ્રકાશમાં. અમારું માનવું છે કે બીજી એફ.આઈ.આર. દાખલ કરવી અને નવો આરોપ - પત્રક બંધારણની કલમ ૧૪, ૨૦ અને ૨૧ હેઠળ મૂળભૂત અધિકારોનું

ઉદ્ધંધન કરે છે કારણ કે તે કથિત અપરાધ સાથે સંબંધિત છે જેના સંદર્ભમાં એફ.આઇ.આર. પહેલેથી જ દાખલ કરવામાં આવી હતી અને કોર્ટે સંજ્ઞાન લીધું છે. આ કોર્ટે સી.બી.આઇ.ની અરજીને સ્પષ્ટપણે સ્વીકારી હતી કે તુલસીરામ પ્રજાપતિની હત્યા એ પ્રથમ એફ.આઇ.આર.ના ભાગરૂપે બનેલા કોન્ફ્રિઝેબલ ગુનાની સમાન શ્રેણીનો એક ભાગ છે અને તે હકીકત હોવા છતાં કે આ અદાલતે સી.બી.આઇ.ને તપાસ "હાથ લેવા" આદેશ આપ્યો હતો અને તેને મંજૂરી આપી ન હતી. અરજ પ્રમાણે રાહત, એટલે કે, નવી એફ.આઇ.આર.ની નોંધણી, નવી એફ.આઇ.આર. દાખલ કરતી સી.બી.આઇ.ની હાલની કાર્યવાહી વિવિધ ન્યાયિક ઘોષણાઓની વિરુદ્ધ છે જે અમારા ચુકાદાના અગાઉના ભાગમાં દર્શાવવામાં આવી છે.

૬૦. ઉપરોક્ત ચર્ચા અને નિષ્કર્ષને ધ્યાનમાં રાખીને, સી.બી.આઇ. દ્વારા દાખલ કરાયેલ આર.સી. નં. ૩(S)/૨૦૧૧/મુંબઈની તારીખ ૨૯-૪-૨૦૧૧ની બીજી એફ.આઇ.આર. ૮-૪-ની તારીખના ચુકાદા અને આદેશમાં જારી કરાયેલા નિર્દેશોની વિરુદ્ધ છે. ૨૦૧૧ આ અદાલત દ્વારા નર્મદા બાઈ વિ. ગુજરાત રાજ્ય [(૨૦૧૧) ૫ એસ.સી.સી. ૭૯ : (૨૦૧૧) ૨ એસ.સી.સી. (Cri) ૫૨૬] : (એ.આઇ.આર. ૨૦૧૧ SC ૧૮૦૪) અને તે મુજબ તે રદ કરવામાં આવે છે. પરિણામે, બીજી એફ.આઇ.આર.ના અનુસંધાનમાં ૪-૯-૨૦૧૨ના રોજ દાખલ કરાયેલ ચાર્જશીટને પ્રથમ એફ.આઇ.આર.માં પૂરક ચાર્જશીટ તરીકે ગણવામાં આવશે. તે સ્પષ્ટ કરવામાં આવે છે કે અમે બંને પક્ષોના દાવાની યોગ્યતામાં ગયા

નથી અને કાયદા અનુસાર તે જ નિર્ણય લેવાનું ટ્રાયલ કોર્ટનું છે. પરિણામે, ૨૦૧૨ ની રિટ પિટિશન (ફિ.) નંબર ૧૪૯ મંજૂર છે. આ રાહત બીજી એફ.આઈ.આર.માં આરોપી તરીકે ગોઠવાયેલી તમામ વ્યક્તિઓને લાગુ પડતી હોવાથી, ૨૦૧૩ની રિટ પિટિશન (ફિયા.) નંબર ૫ માં આગળ કોઈ નિર્દેશની જરૂર નથી."

૧૨૯. આ તારણો સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા એ પૃષ્ઠભૂમિમાં દોરવામાં આવ્યા હતા કે સમાન કથિત અપરાધના સંદર્ભમાં અગાઉની એફ.આઈ.આર. હતી, જેણે અનુગામી એફ.આઈ.આર.નો વિષય બનાવ્યો હતો. આ જ કારણોસર, શ્રી કૃષ્ણાન દ્વારા બાબુભાઈ (ઉપર મુજબ) પર મૂકાયેલો ભરોસો ખોટો જણાય છે. આ કેસમાં પણ બે એફ.આઈ.આર. નોંધાઈ હતી. સુપ્રીમ કોર્ટે આ નિર્ણયના પેરા ૧૨ માં નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું:

"૨૧. આવા કિસ્સામાં કોર્ટે બંને એફ.આઈ.આર.ને જન્મ આપતા તથ્યો અને સંજોગોની તપાસ કરવી પડશે અને સમાનતાની કસોટી એ જાણવા માટે લાગુ કરવી પડશે કે શું બંને એફ.આઈ.આર. એક જ ઘટનાના સંદર્ભમાં સમાન ઘટના સાથે સંબંધિત છે અથવા એક જ ટ્રાન્ઝેક્શનના બે અથવા વધુ ભાગો હોય તેવા બનાવોના સંદર્ભમાં, જો જવાબ હકારાત્મક છે, તો બીજી એફ.આઈ.આર. રદ કરવા માટે જવાબદાર છે, જો કે, જો તેનાથી વિરુદ્ધ સાબિત થાય છે એફ.આઈ.આર. અલગ છે અને તે બે અલગ-અલગ ઘટના/ગુનાના સંદર્ભમાં છે, બીજી એફ.આઈ.આર.

અનુમતિપાત્ર છે જો એક જ ઘટનાના સંદર્ભમાં પ્રથમ એફ.આઈ.આર.માં આરોપી અલગ વર્ઝન અથવા કાઉન્ટર કલેમ સાથે આગળ આવે છે, બંને પર તપાસ. એફ.આઈ.આર. કરવી પડશે."

૧૩૦. એવી દરખાસ્ત સાથે કોઈ ઝઘડો ન હોઈ શકે કે એક જ ઘટનાના સંબંધમાં એટલે કે, એક જ ઘટનાના સંદર્ભમાં, અથવા એક જ વ્યવહારના બે અથવા વધુ ભાગો હોય તેવી ઘટનાના સંદર્ભમાં, બીજી એફ.આઈ.આર. નોંધી શકાતી નથી અને , જો આમ નોંધાયેલ હોય, તો તે રદ કરવા માટે જવાબદાર રહેશે. જો કે, અહીં ઉપર નોંધ્યું છે તેમ, પ્રથમ, વર્તમાન કેસમાં, ભ્રષ્ટાચાર નિવારણ અધિનિયમની કલમ ૧૩(૧)(ઈ) અને કલમ ૧૦૯, આઈ.પી.સી. સાથે કલમ ૧૩(૨) હેઠળ સી.બી.આઈ. દ્વારા માત્ર એક જ એફ.આઈ.આર./આર.સી. નોંધાયેલ છે. . બીજું, ભ્રષ્ટાચાર નિવારણ અધિનિયમની કલમ ૧૩(૧)(ડી) સાથે કલમ ૭ અને કલમ ૧૩(૨) હેઠળના સંભવિત ગુનાઓ સંબંધિત પ્રથમ પી.ઈ., અને ચોક્કસપણે કલમ ૧૩ A(૧)(ઈ) સાથે કલમ ૧૩(૨) વાંચવામાં આવતી નથી.) ભ્રષ્ટાચાર નિવારણ અધિનિયમ, જ્યારે, સેકન્ડ પી.ઈ. કલમ ૧૩(૨) હેઠળના સંભવિત ગુનાઓ સાથે સંબંધિત છે જે ભ્રષ્ટાચાર નિવારણ અધિનિયમની કલમ ૧૩(૧) (ઈ) અને કલમ ૧૦૯ આઈ.પી.સી. સાથે વાંચવામાં આવે છે. તેઓ સમાન શ્રેણીના કૃત્યો/બાકીનો ભાગ અથવા સમાન વ્યવહારના ભાગ તરીકે દર્શાવાયા નથી."

૧૫. એ.આઈ.આર. ૧૯૬૫ મૈસૂર ૧૨૮ માં નોંધાયેલા CN કૃષ્ણ મૂર્તિ વિ. અબ્દુલ સુભાનના કેસમાં હેગડે, જે. (તે સમયે તેમના પ્રભુત્વ તરીકે) દ્વારા 'સમાન વ્યવહાર'ની રકમ શું છે તે ખૂબ જ સંક્ષિપ્ત રીતે સમજાવવામાં આવ્યું છે. અલબત્ત, આ શબ્દ કોડ ઓફ ક્રિમિનલ પ્રોસિજર (નવી સંહિતા) ની કલમ ૨૨૦ ને અનુરૂપ ક્રિમિનલ પ્રોસિજર (જૂની સંહિતા) ની કલમ ૨૩૫ ને ધ્યાનમાં રાખીને 'સમાન વ્યવહાર'નું અર્થઘટન કરવામાં આવ્યું હતું. તેમના પ્રભુત્વે આ રીતે અવલોકન કર્યું:

"'ટ્રાન્ઝેક્શન' શબ્દનો કોઈ કૃત્રિમ અથવા ટેકનિકલ અર્થમાં અર્થઘટન કરવાનો ઈરાદો નથી; સામાન્ય સમજ અને ભાષાના સામાન્ય ઉપયોગે નક્કી કરવું જોઈએ કે કોઈ ચોક્કસ કેસના તથ્યો પર, વ્યક્તિ એક વ્યવહાર અથવા અનેક વ્યવહારો સાથે સંબંધિત છે. ક્રમમાં કૃત્યોની શ્રેણીને સમાન વ્યવહાર તરીકે ગણવામાં આવે છે, તેઓ અમુક રીતે એકસાથે જોડાયેલા હોવા જોઈએ જેમ કે સમયની નિકટતા, સ્થળની એકતા, એકતા અથવા હેતુના સમુદાય અથવા રચના અને ક્રિયાની સાતત્ય અને સ્થળની એકતા આવશ્યક નથી, જો કે તેઓ ઘણા કૃત્યોને એકીકૃત કરે છે તેના સારા પુરાવા રજૂ કરે છે, મુખ્ય કસોટી ખરેખર ક્રિયાની સાતત્ય હોવી જોઈએ જેનો અર્થ થાય છે કેટલાક પ્રારંભિક અધિનિયમને તેના તમામ પરિણામો અને ઘટનાઓ દ્વારા અનુસરવામાં આવે છે જ્યાં સુધી કૃત્યોની શ્રેણી અથવા જોડાયેલા કૃત્યોનું જૂથ ન આવે. વસ્તુની

પ્રાપ્તિ દ્વારા અથવા તેનો અંત લાવવા અથવા ત્યજી દેવાથી, જો આમાંથી કોઈ પણ વસ્તુ બને અને આખી પ્રક્રિયા ફરીથી શરૂ કરવામાં આવે તો તે એ જ વ્યવહાર નથી પરંતુ એક નવો વ્યવહાર છે. સમાન સામાન્ય હેતુ ચાલુ રાખી શકે છે. વિનક્યુલમ જ્યુરીસ કે જે કૃત્યોની શ્રેણીને એકબીજા સાથે એટલી ઘનિષ્ઠ રીતે જોડે છે કે સમાન વ્યવહાર રચાય છે તે દરેક કિસ્સામાં અલગ અલગ હોય છે, તે સમય અને સ્થળની નિકટતા, અથવા ક્રિયાની સાતત્યતા, અથવા હેતુ અને રચનાનો સમુદાય, અથવા કારણ અને અસરનો સંબંધ હોઈ શકે છે. , અથવા મુખ્ય અને પેટાકંપનીની."

૧૬. તેથી, તે સ્પષ્ટ છે કે, સમાન વ્યવહારની રચના કરવા માટે, આરોપી વિરુદ્ધ આરોપિત કૃત્યોની શ્રેણીને અમુક રીતે એકસાથે જોડાયેલી હોવી જોઈએ જેમ કે સમયની નિકટતા, સ્થળની એકતા, એકતા અથવા હેતુના સમુદાય અથવા ડિઝાઇન અને સાતત્ય દ્વારા ક્રિયા અને મુખ્ય કસોટી ખરેખર ક્રિયાની સાતત્ય હોવી જોઈએ જેનો અર્થ છે કે કેટલાક પ્રારંભિક કૃત્યને તેના તમામ પરિણામો અને ઘટનાઓ દ્વારા અનુસરવામાં આવે છે જ્યાં સુધી કૃત્યોની શ્રેણી અથવા જોડાયેલા કૃત્યોના જૂથનો અંત ન આવે ત્યાં સુધી. આથી, તે શોધવાની જરૂર છે કે શું આરોપીઓ સામે કથિત ગુનાઓ સમાન વ્યવહાર દરમિયાન આચરવામાં આવેલા ગુનાઓ હોવાનું કહી શકાય.

૧૭. ધારા ૨૨૦, સી.આર.પી.સી. હેઠળ વિચાર્યા મુજબ સમાન વ્યવહાર રચવા માટે એકસાથે જોડાયેલા કૃત્યોની એક શ્રેણી માટે સામાન્ય અજમાયશ અથવા

સામાન્ય એફ.આઈ.આર. નોંધવામાં આવી હોવાને કાયદો માન્યતા આપે છે, 'સમાન વ્યવહાર' અભિવ્યક્તિ, તેની પ્રકૃતિથી, ચોક્કસ વ્યાખ્યા માટે અસમર્થ (અંજુ ચૌધરી : (૨૦૧૩ સી.આર.આઈ.એલ.જે. ૭૭૬) (SC) (ઉપર મુજબ); મોહન બેઠા વિ. બિહાર રાજ્ય, (૨૦૦૧) ૪ એસ.સી.સી. ૩૫૦): (એ.આઈ.આર. ૨૦૦૧ SC ૧૪૯૦). એક જ ઘટનાને લગતી બે એફ.આઈ.આર. અને એક જ ઘટનાની જુદી જુદી ઘટનાઓ અથવા ઘટનાઓને લગતી બે એફ.આઈ.આર. વચ્ચેના તફાવતની કાળજીપૂર્વક તપાસ કરવી જોઈએ (બાબુભાઈ વિ. ગુજરાત રાજ્ય, (૨૦૧૦)૧૨ એસ.સી.સી. ૨૫૪): (૨૦૧૦ એ.આઈ.આર. એસ.સી.૬૫૮૯. ૫૧૨૬)). પછીથી નોંધાયેલી એફ.આઈ.આર. એ જ ઘટના અથવા ગુનાને લગતી બીજી એફ.આઈ.આર. છે કે અલગ અને અલગ તથ્યો પર આધારિત છે અને તેની પૂછપરછનો અવકાશ સંપૂર્ણપણે અલગ છે કે નહીં તે નક્કી કરવા માટે દરેક કેસની યોગ્યતાઓ ધ્યાનમાં લેવી આવશ્યક છે. કોર્ટ માટે તે યોગ્ય રહેશે નહીં કે તમામ કેસોમાં એકસરખી રીતે લાગુ પડે તેવી એક સીધી જેકેટ ફોર્મ્યુલા મૂકે. આપેલ કેસની યોગ્યતાના આધારે આ હંમેશા કાયદા અને હકીકતનો મિશ્ર પ્રશ્ન હશે (અંજુ ચૌધરી (ઉપર મુજબ)). બે એફ.આઈ.આર. અસ્તિત્વમાં રહેવાની પરવાનગી આપી શકાય કે કેમ તે નિર્ધારિત કરવા માટે પરીક્ષણ એ છે કે બે ઘટનાઓ સમાન છે કે નહીં (રામ લાલ નારંગ વિ. રાજ્ય (દિલ્લી વહીવટીતંત્ર), (૧૯૭૯) ૨ એસ.સી.સી. ૩૨૨) : (એ.આઈ.આર. ૧૯૭૯ એસસી ૧૭૯૧).

૧૮. 'સમાનતા' ના ખ્યાલને પ્રતિબંધિત અર્થ આપવામાં આવ્યો છે. એક અથવા વધુ એફ.આઈ.આર.ની અસરની તપાસ કરવા માટે, કોર્ટે દરેક કેસના તથ્યો અને સંજોગોને તર્કસંગત બનાવવું પડશે અને પછી બંને એફ.આઈ.આર. એક જ ઘટના અને સમાન ઘટના સાથે સંબંધિત છે કે કેમ તે શોધવા માટે 'સમાનતા' ની કસોટી લાગુ કરવી પડશે; અને પછી ભલે તે એવી ઘટનાઓના સંદર્ભમાં હોય કે જે એક જ વ્યવહારના બે અથવા વધુ ભાગો હોય અથવા સંપૂર્ણપણે બે અલગ-અલગ ઘટનાઓથી સંબંધિત હોય. જો બીજી એફ.આઈ.આર. કાર્યવાહીના સમાન કારણ સાથે સંબંધિત હોય, સમાન ઘટના હોય, ઘટનાની સમાનતા હોય અને કેસમાં સુધારો કરવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો હોય, તો જ બીજી એફ.આઈ.આર. રદ કરવામાં આવશે. એવા કિસ્સામાં જ્યાં દરેક એફ.આઈ.આર.નું સ્પેક્ટ્રમ અલગ હોય છે, અને કરવામાં આવેલા આરોપો અલગ અને અલગ હોય છે, તેને કાઉન્ટર ફરિયાદ તરીકે ગણી શકાય, પરંતુ એવું કહી શકાય નહીં કે પ્રથમ એફ.આઈ.આર.માં સ્થાન મેળવતા આરોપોને સુધારવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો છે. અથવા તે 'સમાનતા' ના સિદ્ધાંત તરફ આકર્ષાય છે. બાબુભાઈ (ઉપર મુજબ); સુરેન્દ્ર કૌશિક વિ. ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્ય, ૨૦૧૩ સી.આર.આઈ.એલ.જે. ૧૫૭૦ (SC)).

૧૯. ઉપરોક્ત બાબતો ધ્યાને લેતાં, હું એવા નિષ્કર્ષ પર પહોંચ્યો છું કે બંને એફ.આઈ.આર. માં કોઈ સામ્યતા નથી અને તે તદ્દન અલગ સંજોગોમાંથી ઉદ્ભવેલી છે. મારા માટે એવું માનવું શક્ય નથી કે તે સમાન વ્યવહારનો ભાગ

બને છે અને તેથી એક સામાન્ય એફ.આઈ.આર. હોઈ શકે અથવા અનુગામી એફ.આઈ.આર. નોંધવાની પરવાનગી આપી શકાય નહીં અથવા સંયુક્ત ટ્રાયલ થઈ શકે.

૨૦. ઉપરોક્ત ચર્ચાને ધ્યાનમાં રાખીને, આ અરજી નિષ્ફળ જાય છે અને તે મુજબ ફગાવી દેવામાં આવે છે.

(જે.બી.પારડીવાલા, ન્યાયમૂર્તિ)

This judgment has been translated using an AI-assisted translation tool.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.